

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА МЕТОДИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
У КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ДЕРЖАВНИЙ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ВІННИЦЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ СФЕРИ ПОСЛУГ»**

**«СУЧАСНА ДИДАКТИКА
ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК
КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ:
ОСВІТНІ ТРЕНДИ І ВИМОГИ РИНКУ ПРАЦІ»**

**МЕТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОГО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ІНТЕНСИВУ
(28 березня 2024 року)**

м. Біла Церква

Рекомендовано Вченою радою Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України (протокол № 5 від 17 травня 2024 року).

Рецензенти:

Мамчур Лідія Іванівна, професорка кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту світи» Національної академії педагогічних наук України, докторка педагогічних наук, професорка;

Масліч Світлана Володимирівна, заступниця директора з навчально-методичної ДПТНЗ «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг», кандидатка педагогічних наук.

Упорядники:

Кучеренко Ірина Анатоліївна, завідувачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО;

Жук Михайло Васильович, доцент кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО;

Линчак Оксана Василівна, професорка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО;

Шевчук Світлана Степанівна, старша викладачка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО.

Сучасна дидактика для розвитку професійних навичок кваліфікованих робітників: освітні тренди і вимоги ринку праці : збірник матеріалів Регіонального науково-методичного інтенсиву (28 березня 2024 року). БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України / упор. І. Кучеренко, М. Жук, О. Линчак. С. Шевчук. Біла Церква, 2024. 226 с.

Збірник укладено на основі матеріалів учасників Регіонального науково-методичного інтенсиву «Сучасна дидактика для розвитку професійних навичок кваліфікованих робітників: освітні тренди і вимоги ринку праці», що відбувся 28 березня 2024 року.

Співорганізаторами заходу виступили: кафедра методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України, Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Донецькій області, Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області, Навчально-методичний кабінет професійно-технічної освіти у Київській області, Державний професійно-технічний навчальний заклад «Вінницьке вище професійне училище сфери послуг».

Обговорено актуальні питання сучасної дидактики в аспекті вивчення освітніх трендів та новітніх тенденцій на ринку праці для вдосконалення науково-методичних шляхів розвитку затребуваних компетентностей у фахівців нової формації, формування і розвитку професійних навичок кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови України. Узагальнено наукові й експертні доповіді, презентовано майстер-класи й інноваційний педагогічний досвід та кращі освітні практики. Представлено науково вивірені перспективи реалізації освітніх трендів в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти, вимог та запитів ринку праці для формування затребуваних компетентностей фахівців, пріоритетних напрямів розвитку професійної освіти в умовах воєнного стану і післявоєнної відбудови України, реалізації компетентнісного підходу в сучасній професійній освіті, професійної перепідготовки та підвищення кваліфікації сучасних фахівців, новітніх тенденцій розвитку професійних навичок кваліфікованих робітників, теорії та методології сучасних дидактичних процесів.

ЗМІСТ

ПРЕСРЕЛІЗ	7
ПРОГРАМА	14
ТЕЗИ учасників	
Арнаут І.О. ВПРОВАДЖЕННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ: TIKTOK FOR EDUCATION.....	20
Бойко Л. М. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР»...	25
Головко Д.Ю. ІНТЕГРАЦІЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРЕВАГИ.....	31
Гоменюк Л.В. SOFT SKILLS (М'ЯКІ НАВИЧКИ) ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	34
Горохова О.Л. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	40
Горячева Т.В. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ ВИПЕРЕДЖАЮЧОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	44
Єріс Ю.В. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗП(ПТ)О	47
Жук М.В. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ВИМІР АДАПТАЦІЇ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ДО ВИКЛИКІВ, ТРЕНДІВ, МОЖЛИВОСТЕЙ 4.0.....	51
Забоква О.М. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ: РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ КАРТОК У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕС	55

Йоник-Марченко І.М. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ (ООП) В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	59
Ключник В.М. МОЖЛИВОСТІ ПРОФТЕХОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ВІДБУДОВИ.....	63
Князєва М.О. СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТРЕНДИ В ЗАКЛАДАХ П(ПТ)О.....	66
Коссова-Сіліна Г.О. ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ: ПРОБЛЕМИ І ВИКЛИКИ РИНКУ ПРАЦІ.....	69
Костина А.М. СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО СУПЕРВІЗІЮ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	73
Костюк Ю.М. ПРОФЕСІЙНІ КОМУНІКАТИВНІ ЯКОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ	77
Кривобок А.С. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА.....	82
Криворучко Ю.Ю. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ, АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	86
Кузьменко О.О. РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ (ЗАРУБІЖНОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ).....	90
Кучеренко І.А. ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ	92
Лебідь О. М. СУЧАСНІ ТРЕНДИ РИНКУ ПРАЦІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРИРОДИ ЕКОНОМІКИ	97
Линчак О.В. ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ЯК ТРЕНД СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	102
Ліпатова В.В. НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	105
Макаренко С.Г. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНИХ ДИДАКТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	109
Мамчур Л.І. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК СТРИЖНЕВИЙ НАПРЯМ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ ЗДАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ	114

Манілова Т.В. ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ УРОКІВ В/Н У СУЧАСНИХ УМОВАХ	118
Марчук І.П. ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	122
Масліч С. В. ВПРОВАДЖЕННЯ АКМЕ-ТЕХНОЛОГІЙ – ГОЛОВНА УМОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА (НА ПРИКЛАДІ ДПТНЗ «ВІННИЦЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ СФЕРИ ПОСЛУГ»)	126
Надточій О.В. СУЧАСНА ДИДАКТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ НА РИНКУ ПРАЦІ...	129
Оліферчук О.М. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ РЕСУРС «МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА» ЯК ОСВІТНІЙ ТРЕНД ХХІ СТ. В УМОВАХ ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	131
Пахомов І.В. ВІДПОВІДНІСТЬ ОСВІТНИХ ПРОПОЗИЦІЙ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ МІСТА БІЛА ЦЕРКВА КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВИМОГАМ РИНКУ ПРАЦІ.....	136
Потапенко Т. О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА З ПРОФЕСІЇ ПЕРУКАР (ПЕРУКАР- МОДЕЛЬЄР)	141
Сазонова В.І. СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	145
Стариченко В.М. ПРОФЕСІЙНЕ СПРЯМУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ	151
Ткач Н.В. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЯК НОВА РЕАЛЬНОСТЬ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.....	154
Торба Н.Г. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ РИНКУ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ З РИНКОМ ПРАЦІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ.....	159
Угрюмова О.Ю. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ ПІД ЧАС ОЧНОЇ ТА ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ З ПРЕДМЕТІВ ПРОФЕСІЙНО- ТЕОРЕТИЧНОЇ	164

ПІДГОТОВКИ.....	
Устенко Б.В. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ.....	168
Філіцька О.О. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	172
Фурс О.Й. СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	176
Хайчіна Ю.М. ОСВІТА, ОРІЄНТОВАНА НА КОМПЕТЕНЦІЇ - СТРАТЕГІЧНА ІНВЕСТИЦІЯ В МАЙБУТНЄ.....	182
Хоменко О. М. ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ П(ПТ)О.....	188
Христянович О.М. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ.....	190
Чімбір В. В. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ПРЕДМЕТУ «ОХОРОНА ПРАЦІ».....	195
Шевчук С.С. ІНФОРМАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЕЛЕМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ ФАХІВЦІВ.....	200
Широкова С.Р. ТЕХНОЛОГІЯ ПОРТФОЛІО ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА.....	206
Юденкова О.П. ДУАЛЬНА ФОРМА НАВЧАННЯ ТА КЛАСТЕРНІ ПОЛІТИКИ: КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА РИНКУ ПРАЦІ.....	212

<https://www.work.ua/articles/analytics/3169/>

5. Недашківська Т. Професійність державних службовців: компетентнісний підхід [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpnadu/2008_1/05 %20Derz.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpnadu/2008_1/05%20Derz.pdf)

6. Шихабутдінова Д. 10 навичок, без яких не обійтися у 2024 році [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.work.ua/articles/career/3209/>

7. AWS. “Building Skills for the Changing Workforce, [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://assets.aboutamazon.com/45/39/5ab8d17149a1bab0011202552bb6/aws-en-fa-onscn.pdf>.” Accessed September 25, 2023.

8. Statista. «Spending on Digital Transformation Technologies and Services Worldwide from 2017 to 2026» Accessed September 25, 2023. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/870924/worldwide-digital-transformation-market-size>

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

*Філіцька О.О., доктор філософії, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва сільськогосподарських культур
Білоцерківського національного аграрного університету*

Потреба у впровадженні інтерактивних технологій зумовлена орієнтацією освіти не на здобуття конкретних знань, а на формування компетентностей, умінь і навичок розумової та практичної діяльності, на розвиток здатності навчатися впродовж життя, обробки величезного потоку інформації. Це пов’язано з тим, що сучасний етап розвитку нашої держави вимагає від фахівців гнучкості, комунікабельності, критичного мислення, швидкої адаптації, вибору оптимального рішення в різних ситуаціях, готовності до активного міжособистісного спілкування і співробітництва [1].

Проблемам використання в навчальному процесі інтерактивних методів навчання присвячені роботи О.Пометун, Л.Пироженко, Г.Сиротенко, С.Сисоєвої, І.Беха та інших.

Багато науковців вважають інтерактивні методи найбільш ефективними, адже здобувач освіти знаходиться в активній позиції самостійного освоєння знань; вчиться не просто використовувати отримані знання, а й постійно шукати нові, оновлювати багаж своїх професійних компетенцій [2]. Дослідження вчених доводять, що оволодіння матеріалом та рівень його засвоєння при застосуванні інтерактивних методів навчання, зростають майже у чотири рази, порівняно з традиційними. Економія часу для вивчення необхідного матеріалу, в середньому становить 30 %, а набуті знання зберігаються у пам'яті значно довше [3].

Інтерактивність (від англ. *interaction* – взаємодія) означає здатність взаємодіяти чи знаходитись з чим-небудь (наприклад, комп'ютером), або ким-небудь (людиною), у режимі бесіди, діалогу. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що здобувач освіти і педагог є рівноправними суб'єктами навчання, які розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу викладачу стати лідером колективу.

Перевагами інтерактивного навчання є: формування навичок культури спілкування (вміння вести дискусію, обговорення), ораторського мистецтва; вміння приймати спільні рішення; аналізувати, синтезувати інформацію; робити висновки та узагальнення.

До основних інтерактивних методів, що використовуються нами при викладанні дисциплін природничого циклу належать: кейс-метод, ділові (імітаційні) ігри, мозковий штурм та метод проблемної ситуації.

Сутністю *кейс-методу* є подача навчального матеріалу здобувачам освіти у вигляді мікропроблем, і набуття ними знань при вирішенні конкретних життєвих та

професійних ситуацій, шляхом активної творчої та дослідницької діяльності. Варто враховувати, що кейси повинні мати певну структуру, яка включає: ситуаційно-випадок (проблемну ситуацію з реального життя, що має ряд протиріч, неоднозначне вирішення, а також інформацію про час, місце, дії учасників чи ситуації); завдання для роботи з кейсом; інформаційний матеріал додатків (наукові статті, методичні рекомендації, Інтернет-ресурси, ілюстративний матеріал тощо).

Навчання в *діловій грі* відбувається у процесі спільної діяльності. Кожен виконує свою роль, вирішує поставлене завдання. Спілкування в діловій грі не лише дозволяє спільно засвоювати професійні знання, але й імітує комунікацію людей у процесі роботи, навчає спільній діяльності, умінням і навичкам співпраці. Приймаючи «напівреальні» рішення та здійснюючи «напівреальні» дії, учасники гри одержують можливість знайти правильну лінію поведінки і оптимальне розв'язання проблем [4].

Метод «*мозкового штурму*», є одним з методичних прийомів, що сприяє активізації колективної творчої діяльності. Його використовують для накопичення максимальної кількості гіпотез за відносно короткий проміжок часу. Практика застосування цього методу показала, що найбільш ефективні результати досягаються у випадку раціонального розподілу учасників «мозкового штурму» на 3 групи: генерування ідей, аналізу проблемної ситуації і оцінки ідей, формування контрідії. Під час висунення ідей забороняється будь-яка критика й зауваження; оцінка гіпотези відбувається не в ході їх генерування, а після того, як вони були записані, при цьому проводять ретельний відбір усіх без винятку ідей, якими б абсурдними, на перший погляд, вони не здавалися. Використання даного методу дозволяє змістити акцент з навчальної діяльності викладача на пізнавальну діяльність студентів, що сприяє їхній максимальній активності, розвитку в них гнучкості мислення, творчого підходу до діяльності та самостійності.

Вирішення *проблемної ситуації* сприяє одночасному формуванню і розвитку умінь та навичок конкретної продуктивної діяльності у нетипових чи непередбачуваних ситуаціях. Використання даного методу зумовлює такий зміст діяльності викладача: постановка проблеми, створення проблемної ситуації,

організація необхідних умов для вирішення проблеми, при цьому викладач не робить висновки і узагальнення, як при використанні традиційних методів.

Беззаперечною допомогою в навчальному процесі, особливо в умовах дистанційного навчання, є використання інтерактивних інструментів.

Для спільної роботи та мозкового штурму ідеально підходить *Jamboard*, де здобувачі можуть обговорювати тему за допомогою нотаток, різноманітних ілюстрацій, використовуючи стікери; кожен може додавати те, що знайде самостійно, виконувати вправи. Дошка *Miro* має дуже багато можливостей для інтерактиву, брейнштормінгу, створення цікавих вправ, використовується також для створення презентацій, проведення лекцій.

Цікавим хмарним сервісом для командної роботи у вигляді дошки з картками є *Trello*, основна мета якого полягає в управлінні задачами. Принцип роботи ґрунтується на методології Kanban, відповідно до якої окремі завдання складаються таким чином, щоб мати змогу легко візуалізувати кожну частину робочого процесу. У той же час члени команди розподіляють між собою виконання окремих задач, результативність яких легко відстежувати.

Навчальною платформою, за допомогою якої можна проводити інтерактивні заняття та перевірку знань студентів за допомогою онлайн-тестування є *Kahoot!* Активно розвивати лексичну компетенцію, перевіряти знання та працювати в команді над вирішенням спільного завдання у вигляді інтерактивної гри дозволяє сервіс *Quizlet*.

Беззаперечно, використання інтерактивних технологій навчання в ході викладання природничих дисциплін дозволяє підвищити мотивацію здобувачів освіти до вивчення предметів, покращити атмосферу в колективі. Взаємна довіра та партнерство у спілкуванні повинні мотивувати здобувачів брати участь в навчальному процесі. Однак, необхідно постійно контролювати досягнення поставлених цілей та враховувати, що інтерактивні методи не повинні стати самоціллю, а лише бути засобом для створення комфортної атмосфери, що дозволить реалізувати особистісно-орієнтований підхід у підготовці спеціалістів аграрного сектору.

Список використаних джерел:

1. Романюк Р.К., Киричук Г.Є., Константиненко Л.А., Павлюченко О.В., Шевчук С.Ю. Case-study як технологія навчання майбутніх біологів та вчителів предметів природничого циклу. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Теорія та методика навчання природничих наук*. 2021. № 1. С. 7–18.
2. Сагер Л. Ю., Сигида Л.О., Колесник А.А. Інтерактивні методи навчання як інструмент маркетингу освітніх послуг. *Вісник СумДУ. Економіка*. 2018. №4. С. 13–24.
3. Волошина О.В. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні дисциплін педагогічного циклу. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Педагогіка і психологія*. 2016. № 48. С. 13–16.
4. Михайленко О. В. Використання інтерактивних методів навчання в процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. 2014. № 239 (251). С. 121–126.

СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ ЯК ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Фурс О.Й., доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО
«Університет менеджменту освіти» НАПН України

На сьогодні вивчення такого психологічного виняткового явища, як переживання стресів та стрес здобувачами закладів професійної (професійно-технічної) освіти є нагальним питанням, оскільки необхідність бути обізнаним про причини їх виникнення, особливості їх переживання різними людьми цього емоційного стану, розвиток навичок та вмій саморегуляції психічних станів особливо в умовах війни є необхідною потребою.